

เหลียวมอง...ชุมชนบางไส้ไก่ (หมู่บ้านลาว) ตอนที่ 1 ประวัติชุมชน

ประวัติชุมชนบางไส้ไก่ (หมู่บ้านลาว)

ชุมชนบางไส้ไก่บ้านสมเด็จพระนเรศวรมหาราช หรือที่มีชื่อเรียกตามภาษาชาวบ้านว่า “หมู่บ้านลาว” มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 200 ปี การตั้งหมู่บ้านลาวเกิดจากการกวาดต้อนครอบครัวชาวลาวเวียงจันทน์ รวม 2 ครั้ง ครั้งแรก ในสมัยพระเจ้าตากสินมหาราชแห่งกรุงธนบุรี พ.ศ.2321 ได้ให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพไปตีนครเวียงจันทน์ ครั้งนั้นได้รับชัยชนะและได้อันเชิญ “พระแก้วมรกต” มาประดิษฐานในไทยด้วย รวมทั้งได้กวาดต้อนชาวลาวเวียงจันทน์บางส่วนเข้ามาด้วย โดยให้มาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ “หมู่บ้านลาว” แห่งนี้

ส่วน ครั้งที่สอง สมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) ในปี พ.ศ. 2369-71 เกิด “สงครามเจ้าอนุวงศ์” ครั้งนั้นเจ้าอนุวงศ์และเชื้อพระวงศ์ ถูกจับตัวและส่งมากรุงเทพฯ รวมทั้งชาวลาวเวียงจันทน์และชาวลาวฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงถูกกวาดต้อนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ “หมู่บ้านลาว” แห่งนี้ด้วยเช่นกัน

สงครามเจ้าอนุวงศ์ เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2369-71 ต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 (2367-94) เป็นประวัติศาสตร์ตอนที่สำคัญมากทั้งในประวัติศาสตร์ไทยและในประวัติศาสตร์ลาว

ในประวัติศาสตร์ไทยบันทึกว่าสงครามครั้งนี้เป็นสงครามของพวกกบฏ หัวหน้ากบฏคือเจ้าอนุวงศ์เป็นคนไม่ดี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์ทรง Promote เจ้าอนุวงศ์ที่ทูลขอให้พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยทรงแต่งตั้งเจ้าราชบุตร (โย) ของเจ้าอนุวงศ์ขึ้นเป็นเจ้านครจำปาศักดิ์ เพราะเชื่อในความจงรักภักดีในเจ้าอนุวงศ์ ซึ่งเคยช่วยไทยรบกับพม่ามาหลายครั้ง แต่เมื่อเจ้าอนุวงศ์ทรงเป็นกบฏในต้นรัชกาลที่ 3 พระองค์จึงทรงแค้นพระทัยมากทรงสั่งให้ทำลายเวียงจันทน์มิให้เป็นเมืองอีกต่อไป

ในประวัติศาสตร์ลาว ถือว่า สงครามเจ้าอนุวงศ์เป็นสงครามที่ควรยกย่อง เพราะเป็นสงครามปลดแอกลาวให้พ้นจากการเป็นเมืองขึ้นของไทย ผลของสงครามใหญ่หลวงนักโดยเฉพาะการกวาดต้อนประชากรจากเวียงจันทน์และลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงเอามาตั้งถิ่นฐานในภาคกลางและภาคอีสาน จนเป็นเหตุให้ประชากรลาวเหลือน้อยมาจนทุกวันนี้

สงครามเจ้าอนุวงศ์โดยสังเขป

สงครามในยุค 190 ปีก่อนของไทยต่างจากสงครามในสมัยปัจจุบันเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ในยุคนั้นสงครามมีเป้าหมายหลักอยู่ที่ “การเก็บทรัพย์สิน จับเชลย” กลับมาไว้ที่เมืองหลวงของตน ส่วนการยึดครองพื้นที่เป็นเป้าหมายรอง หากมีกำลังมากก็ยึดครองพื้นที่ของศัตรูด้วย หากมีกำลังไม่มากพอก็ตั้งเจ้าพื้นเมืองปกครองในฐานะประเทศราช

สำหรับเจ้าอนุวงศ์เป้าหมายในการทำสงครามคือ “การปลดแอกจากการเป็นเมืองขึ้นของไทย” สำหรับวิธีการปลดแอกที่เจ้าอนุวงศ์ทรงวางแผนเอาไว้คือ ระดมพลจากเมืองที่เวียงจันทน์บังคับบัญชาเอาไว้ที่เวียงจันทน์กับจำปาศักดิ์ เพื่อฝึกทหารให้พร้อมรบยิ่งขึ้น แล้วส่งขุนนางพร้อมทหารส่วนหนึ่งออกไปเกลี้ยกล่อมเมืองต่างๆ ในภาคอีสานให้เข้าร่วมกับฝ่ายเจ้าอนุวงศ์ ส่วนการเข้าตีกรุงเทพฯ ถ้าตีได้ก็ดี ดูท่าที่กรุงเทพฯ มีการป้องกันที่เข้มแข็งก็ไม่ดี แต่จะกวาดต้อนประชากรตามหัวเมืองรายทางที่กองทัพลาวผ่านกลับเอามาไว้ที่เวียงจันทน์และจำปาศักดิ์

นอกจากนี้เจ้าอนุวงศ์ยังได้ส่งทูตไปชักชวนเกลี้ยกล่อมให้ “ญวน หลวงพระบาง” หัวเมืองล้านนามี “น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูน และเชียงใหม่” เข้ามาช่วยพระองค์ด้วย เพราะลำปางเวียงจันทน์-จำปาศักดิ์ กำลังน้อยกว่าฝ่ายไทยมาก ทูตที่ส่งไปญวนไปก่อนการระดมพลที่เวียงจันทน์ของเจ้าอนุวงศ์ แต่แคว้นและหัวเมืองอีก 6 แห่งที่กล่าวข้างบนส่งไปหลังจากมีการระดมพล หมายความว่าเจ้าอนุวงศ์ทรงตัดสินใจทำสงครามก่อนที่จะรู้ว่าอาณาจักรญวน แคว้นและหัวเมืองอีก 6 แห่ง จะเข้าร่วมสงครามกับพระองค์หรือไม่ อันนี้เป็นการตัดสินใจพระทัยที่ร้อนรนเกินไป เพราะปรากฏภายหลังจากสงครามดำเนินไปแล้วอาณาจักรญวน กับแคว้นและหัวเมืองอีก 6 แห่ง มิได้เข้าช่วยในสงครามครั้งนี้ แต่ถึงตอนนั้นก็สายไปเสียแล้ว

ที่มา :

สุวิทย์ อิศราศวัต. (2549, กันยายน). ทำไมเจ้าอนุวงศ์ จึงต้องปราชัย. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*.

สืบค้น 3 พฤษภาคม 2562, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_10322